

MARTHE DE VRIES Geest van boven?

De gave van de Geest: meerstemmig leven en geloven

In het klassieke pinksterverhaal wordt verteld hoe de leerlingen bevangen worden door de Geest en in vuur en vlam raken. Het is het beeld dat veel mensen bij de Geest hebben: iets dat mensen helemaal vervult waardoor ze helemaal in beslag worden genomen. Het is de spiritualiteit van pinkstergemeenten, waar deze bevlogenheid wordt gezocht en gevierd; blij, enthousiast en vurig.

Pinksteren bij Johannes

Maar er is nog een pinksterverhaal, een beetje verstopt. Het wordt ons verteld door de evangelist Johannes. In zijn evangelie vallen Pasen en Pinksteren op één dag. Wanneer Jezus aan Maria is verschenen, verschijnt hij kort daarna aan de leerlingen, waarbij hij hen groet en hun de Geest schenkt. Het mooie van dit verhaal zit aan het begin, waar verteld wordt hoe de leerlingen in een huis zitten met ramen en deuren gesloten uit angst. Zo waren zij met elkaar opgesloten in het verdriet en de angst: verdriet om het verlies van Jezus, angst voor hoe zij verder moesten, voor de volkswroede, maar ook voor zichzelf. Pas wanneer Jezus hun de Geest heeft gegeven, durven zij zich op te richten, gaan de ramen en deuren open en kunnen zij naar buiten treden. De Geest die hun geschonken wordt, stelt hen in staat om het leven, het verdriet om het gemis van Jezus weer onder ogen te zien,

Meerstemmig leven en geloven

Hier komt een heel andere gave van de Geest naar voren: niet het vurige enthousiasme gericht op één ding, maar juist het vermogen om meerstemmig te leven, om meerstemmigheid in je leven toe te laten. In 2014 gaven de Remonstranten zes Goddeeltjes uit. Predikant Foeke Knoppers wijst in het deeltje over de Geest op deze pinkstergave, die hij ontleend heeft aan de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer. Bonhoeffer was predikant en verzetsstrijder tegen het nazisme en zat vanaf 1943 gevangen en werd uiteindelijk vermoord. Vanuit de gevangenis schrijft hij brieven aan zijn familie en vrienden. In een brief van pinksterzondag 1944 schrijft Bonhoeffer over de paniek die zich van de gevangenen meester maakt tijdens het over vliegen van geallieerde bommenwerpers en hoe hij zelf die paniek weerstaat door zich juist te richten op de meerstemmigheid van het leven of zoals Bonhoeffer het noemt, de meer dimensionaliteit. Hij weigert om zijn leven te laten reduceren tot één enkele dimensie, bijvoorbeeld tot alleen maar bang zijn, alleen maar honger hebben of alleen maar het verdriet om dierbaren. Zijn geloof stelt hem in staat om tijdens zo'n aanval niet in angst te verstarren, om zijn situatie te boven te komen, om ondanks alles op die zondag Pinksteren te vieren.

Het christendom plaatst ons in verschillende dimensies van het leven tegelijk. In zekere zin dragen wij God en de hele wereld in ons. Wij wenen met wie wenen en zijn tegelijkertijd blij met hen die blij zijn. We vrezen voor ons leven en kunnen toch die dingen niet vergeten die veel belangrijker voor ons zijn dan ons eigen leven.

Die meerstemmigheid speelt ook bij de discipelen in dat huis kort na de kruisiging: zij zijn opgesloten in hun verdriet en hun angst. De Geest die zij ontvangen stelt hen in staat om te ervaren hoe Jezus blijvend present blijft in hun leven, hoe naast het verdriet er de dankbaarheid is, de vreugde om het geloof. Het is de ervaring van mensen wanneer ze de laatste gang gaan met een dierbare die ziek is. Het verdriet om het aanstaande afscheid is groot, maar daarnaast zijn er momenten waarop er een intimiteit ontstaat die boven dat verdriet uitgaat, waarop je zelfs met elkaar kunt lachen. De Geest kan meerstemmigheid aan ons leven schenken, waardoor wij niet in

een aspect opgesloten zitten. De Geest helpt ons ook om de meerstemmigheid te omvatten, zodat wij niet in al die verschillende stemmen uiteenvallen.

Remonstrants geloven

In remonstrantse religiositeit is van oudsher meerstemmigheid ingeweven. Remonstrants theoloog Johan Goud schrijft daarover: *Kenmerkend voor de vrijzinnigheid is niet een specifieke leerinhoud, maar de uitdrukkelijk erkende ruimte voor 'twijfelende tegenstemmen'*.

Remonstranten ontstonden uit het verlangen naar meer vrijheid in geloofsopvattingen. Het besef dat een belijdenis een menselijk, en daarmee ook tijdgebonden, geschrift is, dateert van het allereerste begin. Zo ontstond meerstemmigheid.

Eenheid in het nodige, vrijheid in het onzekere, in alles de liefde

Het hart van de gemeenschap wordt gevormd door een geloofsruimte gesteund door drie pijlers. In de eerste plaats de christelijke traditie, de bijbel als belangrijkste bron: *Geworteld in het evangelie van Jezus Christus*, zoals de remonstrantse beginselverklaring dat verwoordt. Maar de traditie is meer: het zijn ook de rituelen, de liederen en de liturgie.

De tweede pijler bevat de verhalen van de individuele mensen, hun vragen, twijfels en religieuze ervaringen. Zij brengen allemaal hun eigen ervaringen mee: soms beladen met zware, dogmatische beelden uit hun verleden, soms uit een volstrekt buitenkerkelijk milieu zonder enige kennis van geloofstaal, van de bijbel. Soms gedragen door andere bronnen van wijsheid. Het is deze lijn die veel aandacht kreeg in de destijds beroemde reclamecampagne: 'Mijn God....'!

De derde pijler betreft de verhalen en de vragen uit de samenleving. Remonstranten vormden altijd een geloofsgemeenschap die gericht is op de wereld om haar heen, bewust van veranderingen, van de noodzaak om open te staan voor ontwikkelingen en bereid eigen uitgangspunten te herzien en te heroverwegen.

Ruimte

Waar deze drie lijnen samenkomen kan de Geest werkzaam zijn en een bijzondere verbinding tot stand brengen. Dat kan in een dienst gebeuren, maar ook in een gesprekskring of tijdens een pastoraal gesprek. Bijzonder zijn de gesprekken tijdens de jaarlijkse oriëntatie cursus in de Geertekerk in Utrecht, waarin nieuwkomers zich oriënteren op de remonstrantse geloofsgemeenschap en waarin zij, in alle openheid en in alle verscheidenheid van geloofsopvattingen, delen en zich verbonden weten.

Dan worden de individuele levensverhalen opgenomen in een groter geheel, zonder hun eigenheid te verliezen, daar krijgen de oude woorden zeggingskracht, omdat ze verbonden worden met de levens en vragen van concrete mensen en krijgen de vragen en zorgen om de eigen tijd perspectief.

Daar schept de Geest de ruimte om in meerstemmigheid te geloven.

MARTHE DE VRIES predikant in de Geertekerk in Utrecht